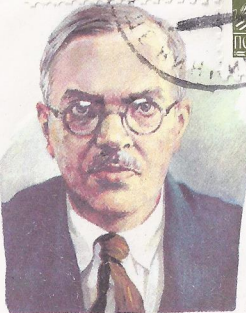

687

Советский гидрограф и океанограф,
исследователь Арктики

Н.И.ЕВГЕНОВ
1888—1964

X

Куда

Киев - 54
Вул. Зкалова - 52
кв - 38

Кому

Маняку Володи-
тиру Антоновичу

Индекс предприятия связи

288500

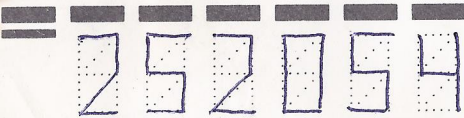
и адрес отправителя

Вінницька обл.

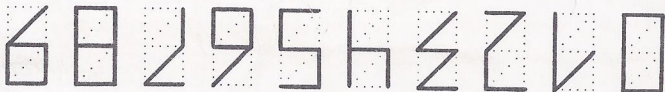
Піщанський р-н

с.Тородиче

Грубий Д. М.

Пишите индекс предприятия связи места назначения

Образец написания цифр индекса:
Внимание!

© Министерство связи СССР, 1988
22. 03. 88. 88115. Цена 6 к. Художник Ю. Ряховский

Изготовлено на Пермской ф-ке Гознака

189
Прочитав статтю в газеті
«Сільські Вісті» від 9 грудня 1988 року
«33-й: голод» і вирішив написати
свої спогади про той період - 33-й рік.

Я, Грубий Денис Миронович, українець, член КПРС,
освіта вища.

живу в с.Тородище, Пичанського р-ну, Вінницької обл.

Батьки мої були селяни-бідняки, мали всього
лише дві десятини землі. Жили бідно, побуду-
вали хату, половина якої була не закінчена.
В другій хаті не було стелі. Там зберігали
різні майно, солому та інше. Щоб мати запас
їсти, було заховане 2 ц. зерна в жолобі і прикрит-
то соломомою. В цей період в селі був сильний
голод. Люди мерли на ходу, хоронили рідко,
(хто мав рідних). Жила були в різних місцях.
Тоді створена бригада і підбирала померлих і
по 10-15 душ хоронили в одну яму. Майже
половина села населення померло.

Була також створена бригада, яка
виконувала завдання хлібозаготівлі.
Розкидали хати, дітей викидали на сніг.
Куркулів висилали з села. Так до цього часу
воми не повернувся. Прийшла черга і до
нашого дому. З залізничні пакками, брига-
да знайшла зерно, все забрали (картоплю, бавовну,
крупку, тунку). Це було приблизно кінець того
поганьку березня 1933 року. Через деякий час
у нас забрали корову, з нами забрали новий
котух і іншу одягу. Всі ми залишилися без
їди. Батько поїхав на маслобойку привіз
шолухи від передобки преса. Це була трохи
жолудя. Це варили і їли бевку.
Було ще п'ять курок. Їх не їли, бо несли в день
два яйця. Нас було п'ять, то по пів-яйця
припадало на кожного.

В одну ніч загорівся сарай в ланковій, що
збирала попіл. За цю ніч згоріло 18 госпо-
дарств. Наше господарство теж згоріло все.
Маліні батьки пішли з дому і померли з голоду.

Я, щоб дещо мати, робив тортило і продавав
у селі. Мінув у однокласників за тортило деяку
їду, бо дома не було що їсти.

У брата того діда був ^{цегляний} кирпичний погреб. Батько зробив два вікна, під і зрубку, туди і тила наша сім'я.

Одного дня матір ^{цібулю} посилає за луком, за лободю, кропивою (все це їли). Я не міг ходити. Брат Андрій був ^{сильний} дужий організмом. Лішов за ^{цібулю} луком тому за це дають одне ялице, а не ходив - мені не дають. Багу, що помру.

В школі я сидів за однією партією з Пovorознюком Павлом Стуридоновичем, він мені говорить: «Давай будемо тікати з цього села, бо подохнемо»

Він був, що в ^{городі} Одесі є хліб і можна прожити. На другий день, не закінчивши першого класу, пішли на ст. Рудницька (12 км) Дядя Павла працював ^{вагону} грузинком, який посадив нас у поїзд. Ми заховалися під скамейки і доїхали до Одеси. По ^{за} адресу, що була у Павла, добралися до знайомих дівчат (Павло їх ^{плеті} плеті). Дівчата працювали в ^{вагоні} совхозі на Ленінському ^{вагоні} повокрузі. Нас зустріли, покормили декілька раз, а після ми з ними зустрігалися рідко. Вони постійно не мали змоги нас кормити, їм сатум не вистагало їди, ^{ст.} ст.

Було уже тепло, спали ми під навісом, де зберігалися дрова та інше.

Їсти нам ніхто не давав. Їдемо 21-м трам-ваєм в город. Я стою під одним хлібним магазином, Павло - під другим. Є в нас торбинки. Хліб продавали на вагу, були дорізки. Ми договорилися як говорити: «Павлю, ти дядю, дайте кусочек хліба».

Так за один раз ми напросили дві торбинки хліба і нам хватало на тиждень їсти. Води в краї було достатньо.

Коли закінчували цей хліб, знову ^{під} повторювали похід в ^{місто} город. Рядом була ^{вагон} сільова і ми, коли хто залишав в тарілках їду по черзі доїдали, то я, то Павло. (Нас звідси ^{запросив} вигнали). Трохи пізніше нас ^{запросив} пригласив дедушка, що рубав дрова на кухню.

Він не міг добре ходити, ми носили до нього дрова, а він рубав, ми ^{запросив} одні носили на кухню.

За цю роботу нам давали їсти, що залишалося на кухні, і заборонили зовсім заходити в столову де кормились робітники.

Таким чином, ми жили утє своєю працею. Мені було 9 років, а Павлу - 10 років. Деколи ще ходили просити хліба, бо нам не давали з кухні. Тимколи дівгата брали хліба у нас, бо в них було недостатньо.

Кожен раз міндали магазини, бо міліція нас зняла і сказала, що заберуть в пріют, а мама Павла вворила, щоб не понав в пріют, бо він був в неї лише один син.

Так ми жили в Одесі десь 2-2,5 місяці. Зустрілися з дівгатами, вони нам сказали, що в селі утє розпозали. Життя і є дещо краще, ніж було раніше.

Потреба їхати додому. В ^{місті} ~~городі~~ розпозали забирати безконтрольних і направ-
ляти в ^{отамі} ~~пеніт~~ (пайронати).

Ми нагаме збиратися їхати додому. Пішли на Терну заставу. Нам не вдалося сісти на поїзд і поїхати.

Мною дівгата передали батькам 2 крб, за які я купив буханку хліба.

Коли в саду 1-ї застави, легли спати, хліб у мене видізали з торбинки.

Ранком, коли проснувся, я плакав і не знав, як я обравдалося, де дів 2 крб.

Павлові зашили 5 крб в гаміжку і сказали не розшивати, а мама дома розшиє і забере.

На другий день пішли на центральний залізничний вокзал, там нам удалось прошикнути у вагон і поїхали.

Але на ст. Роздільна нас видвили в вагоні ревізори і висадили. Повели в міліцію. На наше щастя, міліція була ^{не працювала} ~~закрита~~. Я сів під станцією і плачу. Поїзд стояв довго.

Підійшов до мене молодий провідник і запитав: «Мальчик, чого плачеш?»

Я сказав, ^{що} немає ні батька, ні матері, їду від сестри до бабушки в село, а дядя висадив мене з вагона.

Цей провідник забрав мене у вагон, пасажирів дали мені поїсти. І я перший раз їхав вільно на поїзді і дивився у вікно. Так я доїхав до ст. Рудниць.

З Рудниці пішли пішком до с. Городище. І дійсно, в селі люди більше не здихали. В огородах сідали жито, зерно їли, а соломою пошивали жили будинки. Всі будинки були під соломою. Які були під бляхою їх розкривали і крими колгоспні будівлі, колгосп лише зароджувався. В один день звели плуги, інші ретаненти, на другий день все розібрали (повешали).

Власть на селі оголошували підписи. Те що грабували, продавали по дешевій ціні і пропивали. В селі розкидали церкву, камінь віддали в сусіднє село. Там збудували ^{двухетажну} школу (вона існує до цього часу). В селі ^{раніше} був пан, було ^{в колгосп} багато будинків, палац. Все розкидали. Матеріал забрали в село. Пізніше було створено в селі 2 колгоспи. Батьки працювали в колгоспі.

Мене перевели в 2-й клас. Закінчив в селі 7 класів. Кожен клас з оцінками - відмінно! Без іспитів в 1940 році зачислено у Вінницьку фартачевтигню школу. Тут застала мене Велика Вітчизняна війна.

Я - учасник Великої Вітчизняної війни. Працював у колгоспі на різних роботах. Кладовицький, обліковець, бригадир рілльничої бригади, головний агроном колгоспу - 11 років, голова сільської Ради - 13 років, агроном по захисту рослин - 9 років. Тепер пенсіонер, працюю на різних роботах.

Мій ^{дів} адреса:
288500 Вінницька область
Піщанський район
Село Городище.
Трубий Деметрій Миколайович.